

System uvědomování o vzdušné situaci

Rychlý rozvoj taticko-technických možností prostředků vzdušného napadení vojsk NATO vyžaduje postupně přehodnotit všechny návaznosti, které z této změny vyplývají. Mezi ně patří i otázka uvědomování o vzdušné situaci nad územím teritoria i na přístupech k němu. V článku ukáží jen na určitou část dané problematiky a nebudu řešit vnitřní uvědomování v PVOS, které se řídí částečně odlišnými potřebami aktivních prostředků ničení a metodikou velení. Půjde tedy o součinnostní uvědomování s návazností na některé vybrané součinnostní úkoly.

K posouzení systému uvědomování je nutné vycházet z některé varianty pravděpodobného modelu mechaniky hromadného úderu prostředků vzdušného napadení nepřítel. Pro snadnou přístupnost a odpovídající rozsah i obsah použiji model, publikovaný plk. Václavem Mejdou v č. 1-PT/1965 ve statí: Taktické letectvo nepřítel v hromadném úderu.

Z uvedeného modelu má pro nás zvlášť význam, že v prostoru teritoria je nutné počítat s celkovým množstvím asi 350 taktických letounů v hromadném úderu do celkové hloubky 1200 km, což převyšuje

hloubku teritoria a v šířce 300 km, což plně pokrývá šířku teritoria. Frekvence náletu 5 letounů za minutu. Model předpokládá 140 letounů výhradně v malých výškách, přes 100 letounů ve velkých a stratosférických výškách a konečně přes 100 letounů s výškovým manévrem za letu.

Maximální počet letounů působících současně na aktivní trati letu k cíli počítá v rozmezí 135—155 letounů.

Z toho vyplývá, že je obtížné bez zavedení automatizace uvědomovat teritoriální orgány v plném rozsahu po jednotlivých cílech o této vzdušné situaci, že musí nastat určitá zjednodušení jako skupinování a další.

Předpokládané typy prostředků vzdušného napadení včetně perspektivních:

strategické letouny:

FB 111, B 52, MIRAGE IV

strategické rakety:

MINUTEMAN, POLARIS

taktické letouny:

F4 C a D, F104 G, CF 104, G91

námořní letouny:

A6A, A7A

průzkumné letouny:

RF4C, MIRAGE III C.

Možnosti průletu přes území teritoria

Typ	Doba do příletu k teritoriu (v min.)	Průlet na vzduš. oper. směru (v min.)	
		Z—V (700 km)	J—S (250 km)
MINUTEMAN	30—35	2	—
POLARIS	16—17	2	1
B52, A6A, A7A	210—180	40	14
FB 111	120—180	15	5,5
MIRAGE IV, F104G, CF104	25—40	19	6,5
F4 C, D, RF4 C	25—40	17	6
G91, G91R	25—40	—	14
MIRAGE III C, E	25—40	18	6,5

V praxi by ovšem tyto doby o určité % vzrostly vzhledem ke konkrétnímu manévru trati i rychlosti.

Poněvadž nepřítel počítá s přibližněním k našemu teritoriu v radiolokačním skrytu na maximální dobu, můžeme očekávat, že radiolokátory by nezjišťovaly vzdušné cíle dříve jak 3—5 minut před vzletem do prostoru našeho teritoria. Vzhledem k tomu, že lety uskutečňuje za úplného rádiového ticha, neobjevil by je ani rádiový průzkum.

Systém PVOS může tedy varovat teritoriální složky v rozmezí 3—20 minut do příletu prvních prostředků vzdušného napadení k cíli. Při tom nemůžeme stanovit, který objekt v celé hloubce teritoria bude napaden a všechny předpokládané prostředky vzdušného napadení (až na průzkumné) mohou nést jaderné zbraně.

Za této situace je rovněž i vyhlášení vzdušného poplachu a uvědomování o nepřátelských letounech problémem. Rozhodující je vyhlásit zahájení a ukončení vzdušného napadení, což by pro další činnost teritoriální složkám mohlo stačit. Jejich činnost musí totiž probíhat podle předem přesně stanovené metodiky; prů-

běh letu jednotlivých letounů (až na několik výjimek) je pro ně zajímavý, ale ne nutný, zvláště proto, že průnik všech letů nelze ke všem zájemcům zajistit.

Především jde o dopravně výsadkové lety a prostory vysazení výsadku, pokud je budou moci prostředky PVOS zjistit. Na ně budou muset organizovat obranu. Dále pak i sestřely nepřátelských letounů, kde budou organizovat zajištění posádek. A konečně prostory vzdušných úderů, protože tam budou teritoriální štáby organizovat likvidaci následků.

Uvědomování teritoriálních složek o vzdušné situaci mělo by tedy obsahovat ryze výběrové informace, které mohou získat buď vysláním styčného orgánu na VS PVOS, nebo výběrem z odposlechu sítě výstrahy PVOS, kde by štáby teritoria sledovaly především doplňkové signály.

Při výběru z odposlechu sítě výstrahy PVOS, bude nutné vycházet ze zvládnutí signálů a ustanovení předpisu PL-7-10 (což je značně náročné na přípravu značkářů a vyhodnocovačů v rámci teritoriálních orgánů) a v dalším pak přejít na uvědomování pomocí signálů nebo formalizovaných dokumentů. Při výběru na VS

PVOS můžeme vycházet ze situace vynášené graficky na planšetech RTV a k uvědomování používat formalizované dokumenty.

Vyskytují se názory, že by bylo výhodné, aby teritoriální orgány využívaly VS PVOS, která jsou v jejich prostoru, i když různého stupně. Domnívám se, že toto plně neodpovídá potřebám jak PVOS, tak teritoriálních štábů. VS PVOS až do útvarů vto vedou přehled o vzdušné situaci především pro potřeby aktivních prostředků PVOS a vedou bezprostřední bojovou činnost. Proto není výhodné a v řadě případů nebude ani možné, aby se svazovaly součinností s teritoriálními orgány. U nich předpokládáme i určitý manévr až na značné vzdálenosti. Proto jediným stupněm, který bude muset plnit tyto úkoly, je v současné době svazek PVOS. Tím ovšem není vyloučena možnost, že v rámci dohovořené součinnosti uloží svazek PVOS konkrétní úkol některému útvaru nebo jednotce, třeba dočasně, pokud to bude vyhovovat stanovenému úkolu.

V modelu hromadného úderu plk. Mejdy je uvedeno, že až 70 % letounů ne-

přítele poletí na malých výškách tj. do 245 letounů). Obsáhnout přehled o nich pouze radiolokátory PVO by vyžadovalo neúměrné množství této techniky i lidí. Proto je nutný doplňkový vidový průzkum, uskutečňovaný zatím po mnoha liniích a paralelách. Přitom by mohl systém teritoriální radiální hlášené služby vedle svého hlavního úkolu zabezpečit i tento úkol pro všechny zájemce. Vyžadovalo by to ovšem tuto otázku koncepčně i věcně a organizačně zajistit. Výhodou tohoto řešení by bylo, že by teritoriální štáby byly touto cestou uvědomovány o cílech, o nichž by potřebné údaje od RTV PVOS — vzhledem ke složitosti otázky — nemohly dostat.

Tyto úvahy svým způsobem navazují na článek pplk. Jaroslava Škopa „Součinnost PVOS a CO“, uveřejněný v č. 3-PT/1965, kde autor rozebírá současný stav této součinnosti a ukazuje na nutnost řešení v závislosti na současných podmínkách. Podle mého názoru nemůžeme však řešit tuto součinnost odtrženě od ostatních teritoriálních složek (jak správně ukazuje plk. Tichý v článku „Civilní obrana“, uveřejněném ve stejném čísle VM).